

101
FI

FACTS

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto

ISSN 1681-2174

Nuorten työntekijöiden terveyden edistäminen Tiivistelmä hyvistä käytännöistä

Tilastojen perusteella muiden kuin kuolemaan johtavien työtapaturmien määrä 18–24-vuotiaiden keskuudessa on yli 40 prosenttia suurempi kuin koko työvoiman keskiarvo. Nuoret kärsivät myös todennäköisemmin ammattitaudeista.

Työpaikat voivat kuitenkin edistää merkittävästi terveyttä. Ne tarjoavat mahdollisuuden parantaa työntekijöiden yleistä terveydentilaa, mikä hyödyttää yrityksiä vähentyvinä sairauskuuluina ja parantuvana tuottavuutena.

Mitä työpaikoilla voidaan tehdä?

Tähän tiedotteeseen on koottu 12 esimerkitapausta työpaikaterveyden edistämisestä Alankomaista, Belgiasta, Italiasta, Itävaltasta, Romaniasta, Ruotsista, Saksasta ja Tanskasta. (1) Tapauksittain kuuluu erilaisia aloitteita ja toimenpiteitä nuorten työntekijöiden terveyden edistämiseksi. Tapauksittain yritykset määrittivät eri tavoin nuoret työntekijät: useimpien määrittelmä perustui ikään, mutta joskus myös uudet työntekijät määriteltiin nuoriksi työntekijöiksi. Ohjelmia toteutettiin erilaisissa julkisen ja yksityisen sektorin yrityksissä. Useimmat ohjelmat koskivat yksityisen sektorin fyysisesti vaativissa töissä olevia työntekijöitä.

Keskeiset sanomat

- Useimmat terveyttä edistävät ohjelmat keskittyvät yksilötason ja erityisesti elintapoihin.

Useimmiten painotus oli yksilötekijöissä. Aloitteissa käsiteltiin ennen kaikkea elintapatekijöitä, kuten alkoholin väärinkäyttöä, tupakointia, ruokavaliota ja ravitsemusta sekä liikuntaa. Tämä on tärkeää, koska terveet työntekijät hyödyttävät myös yrityksiä. Muita käsiteltyjä aiheita olivat taitojen ja persoonallisuuden kehittäminen, ryhmätöiden kehittäminen, työympäristön optimointi sekä psykososiologiset kysymykset. On tärkeää huomata, että useissa tapauksissa käsiteltiin useampia aiheita. Neljässä tapauksista toimet olivat väliaikaisia, muissa hankkeet olivat jatkuvia. Tämä on merkittävää, koska jatkuvilla hankkeilla voidaan todennäköisemmin saavuttaa kestäviä tuloksia.

(1) EU-OSHA, käytännön ratkaisujen tietokanta, tapauksittain nuorten työntekijöiden terveyden edistämisestä: <http://osha.europa.eu/whpyw>

- Valmistelussa, toteutuksessa ja seurannassa käytettiin monenlaisia lähestymistapoja

Kaikkien arvioitujen ohjelmien valmistelussa, toteutuksessa ja seurannassa käytettiin monenlaisia lähestymistapoja. Yhdeksässä tapauksessa yhdestätoista eri sidosryhmät (esimerkiksi työnantajat, kouluttajat ja valvojat) osallistuivat valmisteluvaiheeseen. Sidosryhmät saivat haastattelujen, kokousten ja kyselyjen kautta mahdollisuuden vaikuttaa terveyden edistämistä koskevan ohjelman sisältöön sekä osallistua käytännön strategioiden laatimiseen. Terveyttä edistävien ohjelmien toteuttamisessa eroteltiin viisi osatekijää: 1) koulutus ja mentorointi, 2) aktiviteetit, 3) kannustimet nuorille työntekijöille, 4) tiedotus ja 5) toimintalinja. Jokainen osatekijä oli keskeinen varmistamaan terveyttä edistävän ohjelman onnistumisen. Enemmistöön tapauksia sisältyi myös osatekijä "seminaarit, koulutus ja työpajat". Lisäksi kuudessa tapauksessa "verkostojen luominen" oli (tärkeä) osa terveyttä edistävää ohjelmaa. Esimerkkejä tällaisista verkostoista ovat ryhmät kokemusten vaihtamista varten, hanketyöryhmät ja tukiryhmät. Seurantavaiheessa käytettiin haastatteluja, kyselyjä ja palautesilmukoita.

- Yhteistyö keskeistä nuorten työntekijöiden terveyden edistämässä

Tapauksissa erotettiin aloitteentekijät suorittajista ja ohjaajista. Aloitteentekijöitä ovat yritykset tai laitokset, jotka käynnistävät terveyden edistämisen työpaikalla. Suorittajat ja ohjaajat tukevat ohjelmien valmistelua ja toteutusta. Terveyttä edistävien ohjelmien aloitteentekijöinä oli sekä yrityksiä että hallituksia. Tapauksissa, joissa hallitus oli hankkeen aloitteentekijä, paikallishallinto oli ohjelman alkuunpanija.

Suorittajat ja ohjaajat tekivät kaikissa tarkastelluissa tapauksissa enemmän tai vähemmän yhteistyötä.

- *Työpaikkaterveyden edistämisestä hyötyä nuorten työntekijöiden terveydelle ja hyötyä yritykselle*

Työpaikkaterveyden edistämisohjelmista ei ollut hyötyä ainoastaan työntekijöille, vaan myös yrityksille. Yritykset hyötivät terveyttä edistävästä ohjelmista, koska työntekijöiden fyysinen ja henkinen terveys koheni. Terveydessä ja työn laadussa saatujen etujen lisäksi työpaikkaterveyden edistämisohjelma paransi yritysten imagoa ja teki yrityksistä houkuttelevia uusille työntekijöille.

- *Paljon parannuksia – tulokset liiankin myönteisiä?*

Monissa tapauksissa arviointiin käytettiin haastatteluista ja työpajoista saatua laadullista tietoa sekä esimerkiksi kyselyistä saatua kvantitatiivista tietoa. Arviointi oli tärkeää ohjelmien tehokkuuden selvittämiseksi ja jatkossa toteutettavien ohjelmien parantamiseksi. Terveyttä edistävien ohjelmien myötä työntekijöiden henkilökohtaiset taidot sekä tieto omasta terveydentilasta paranivat ja stressi laski. Palaute oli kokonaisuudessaan myönteistä. Työpaikkaterveyden edistämisohjelmien poikkeuksetta myönteisiä tuloksia on kuitenkin perusteltua epäillä. Raportointitapa voi johtaa informaatioharhaan.

- *Laaja ohjelma ja työntekijöiden osallistuminen keskeistä nuorten työntekijöiden terveysohjelmien onnistumiselle*

Työntekijöiden osallistuminen oli useissa tapauksissa tärkeä menestystekijä. Näissä tapauksissa ohjelmaa ei ollut kohdennettu vain työntekijöiden tarpeisiin, vaan siinä myös kannustettiin heitä osallistumaan. Laajasta ohjelmasta osallistujien oli lisäksi mahdollista valita aihe, joka sopi juuri heidän ongelmiinsa. Muita menestystekijöitä olivat avoin kommunikointi, johdon osallistuminen ja tuki työpaikalla.

Yleiset päätelmät

Nuorten työpaikkaterveyden edistämisohjelmissa keskityttiin pääasiassa yksilöllisiin tekijöihin, kuten elintapoihin. Yli puolessa tapauksista ohjelman alullepanijana oli yritys, mitä voidaan pitää myönteisenä. Toinen terveyttä edistävien ohjelmien vahvuus oli se, että yli puolet niistä oli jatkuvia hankkeita, joista tiedetään, että ne johtavat todennäköisemmin kestäviin muutoksiin nuorissa työntekijöissä. Tämä on tärkeää, sillä varhain opitut terveelliset tavat säilyvät todennäköisesti läpi elämän ja edesauttavat hyvää terveyttä myös vanhana.

© EU-OSHA/Salus & Co cartoon

Suosituksukset

- On tärkeää varmistaa, että toimenpiteet ovat kattavia eivätkä koske vain yksilöllisiä vaan myös organisaatiotason tekijöitä.
- Prosessissa on olennaista saada työntekijät osallistumaan ja ottaa huomioon heidän tarpeensa ja näkemyksensä työn, työpaikan ja työpaikkaterveyden edistämiseen liittyvien aktiviteettien organisoinnissa.
- Tulevissa tapaustutkimuksissa pitäisi keskittyä myös esteisiin, hankaluuksiin ja siihen, miten uusia elintapoja on omakuttu.

Lisätietoja työpaikkaterveyden edistämisestä on saatavissa osoitteesta <http://osha.europa.eu/fi/topics/whp> ja nuorista työntekijöistä osoitteesta http://osha.europa.eu/fi/priority_groups/young_people

Tämä tiedote on saatavissa 24 kielellä seuraavasta osoitteesta: <http://osha.europa.eu/fi/publications/factsheets>

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, ESPANJA

P. +34 944794360 • F. +34 944794383

Sähköposti: information@osha.europa.eu

© Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto. Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan. Printed in Belgium, 2012

